

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمان

دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی

پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد رشته مدیریت خدمات بهداشتی

عنوان:

بررسی عوامل موثر بر بهره مندی از خدمات طب سنتی و شناخت فرصت ها و چالش

ها در شهر کرمان در سال ۱۳۹۵

توسط:

فخرالسادات هاشمیان فر

استاد راهنما:

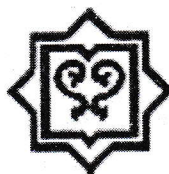
سید حسین صابری اناری

استاد مشاور:

محمد رضا امیر اسماعیلی

هاله تاج الدینی

زمستان ۱۳۹۶

Kerman University of Medical Sciences
Faculty of Health Management

A Thesis Presented for a Masters Degree

Title:

**Survey of the influential factors on traditional medicine utilization and identifying
opportunities and challenges at Kerman in 2016**

By:

FakhroSsadat Hashemian Far

Supervisor:

Dr. Seyed Hossain Saberi Anari

Advisor:

Dr. Mohamad Reza Amiresmaeili

Dr.Hale Tajadini

چکیده

زمینه و هدف: طب سنتی عبارت است از درمان و مداخلات پزشکی که به طور گسترده در دانشکده های پزشکی آموزش داده نمی شوند و به طور معمول در بیمارستان ها در دسترس نیستند. طب سنتی علی رغم تاریخچه نسبتاً طولانی که دارد، سال ها مورد غفلت قرار گرفته است، اما در سالیان اخیر با شکل گیری معاونت طب سنتی در وزارت بهداشت بیش از پیش به آن توجه شده است، هدف مطالعه حاضر شناسایی عوامل موثر بر بهره مندی از خدمات طب سنتی و شناسایی فرصت ها و چالش ها در شهر کرمان می باشد.

روش کار: مطالعه حاضر یک مطالعه ترکیبی همزمان و کاربردی است که در سه مرحله در شهر کرمان انجام گرفته است. جامعه پژوهش در مراحل مختلف پژوهش شامل بیماران، ارائه کنندگان خدمات طب سنتی و طب جدید بود. در این مطالعه ۳۸۴ نفر از افراد مراجعه کننده به مراکز ارائه دهنده خدمات شهری مورد پرسشگری قرار گرفتند. به منظور جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته بر اساس مدل نیومن- اندرسون، که پایایی آن با آلفا کرونباخ ۰/۸۶ به دست آمد استفاده گردید. برای آنالیز دادهها از آمار توصیفی و آمار تحلیلی شامل آزمون کای دو و رگرسیون لجستیک چند متغیره استفاده گردید، و در بخش کیفی، از ۲۵ نفر از پزشکان طب جدید و سنتی مصاحبه به عمل آمد که تحلیل محتوای مصاحبه ها به روش کلایزی بوده است.

یافته ها: در مطالعه، تعیین میزان بهره مندی از خدمات طب سنتی در شهر کرمان نشان داد که: ۷۵ درصد از شرکت کنندگان

داروهای گیاهی و ۳۱ درصد از حجامت استفاده می کردند.

یافته های کمی: یافته ها نشان داد، در سطح اطمینان ۹۵٪، ($p < 0/05$) رابطه معنی داری بین استفاده از طب سنتی و عواملی نظیر: جنسیت، وضعیت تاهل، نگرش والدین و دوستان، گران بودن داروهای شیمیایی، آسان بودن تهیه داروهای گیاهی، عوارض جانبی کمتر طب سنتی نسبت به طب جدید و عدم نتیجه گیری از داروهای شیمیایی وجود دارد.

یافته های کیفی: به بررسی فرصت ها و چالش های پیش روی طب سنتی پرداخته شد. مهمترین چالش های به دست آمده عبارتند از: عوام فریبی و سود جویی، ناکافی بودن ایمنی و اثربخشی، عدم پذیرش و به رسمیت شناختن از سوی پزشکان طب جدید و نظارت ضعیف معاونت درمان. فرصت ها شامل: حمایت اسناد بالا دستی و وزارت بهداشت، شیوع بیماری های مزمن و ترجیح طب سنتی بر طب جدید در درمان بیماری های مزمن و اقبال و رویکرد عمومی به طب سنتی می باشد، که امید است با بهره گرفتن از فرصت های پیش روی طب سنتی به توان بر چالش ها و موانع گسترش طب سنتی فائق آمد.

نتیجه گیری: با توجه به نتایج مطالعه محقق، میزان استفاده مردم شهر کرمان از طب سنتی مثبت ارزیابی شد. اقبال روز افزون مردم به طب سنتی، ممکن است استراتژی موثری در بهبود وضعیت استفاده از خدمات و بهره گیری بیشتر از خدمات طب سنتی گردد. ارزیابی بهره مندی از خدمات طب سنتی، جهت به دست آوردن مستنداتی در مورد، میزان مقبولیت و محبوبیت روز افزون طب سنتی و تقاضای مناسب از نظام سلامت، باید در برنامه ها و سیاستگذاری های نظام سلامت لحاظ گردد. فرهنگ سازی،

آموزش، حمایت و توسعه افراد علمی و علاقه مند در این رشته و بهبود الگوی بهره مندی از خدمات طب سنتی، همکاری و هماهنگی نظام سلامت، رسانه ها و آموزش را می طلبد.

Abstract

Background and aim: traditional medicine is about treatment and medical interventions that is not widely educated in the medical faculties and usually is not available in the hospitals. In spite of a fairly long history, traditional medicine has been neglected for many years, but in the recent years by formation of traditional medicine deputy in the Iran health ministry, has attracted the attentions. So the aim of this study is to identifying the effective factors on utilization of traditional medicine services and its opportunities and challenges in Kerman city, Iran.

Methods: This simultaneous mixed-method study was performed in 3 steps. The study population in different steps included patients and providers of traditional and modern medicine. The data was collected using interview and through researcher-made questionnaire. The data was analyzed using SPSS software in quantitative phase and using Colaizzi method for content analysis of the interviews in qualitative phase.

Results: This study showed that the use of herbal medicines is highly demanded among different types of traditional medicine, so that 75% of patients in this study used herbal medicines and after that phlebotomizing have quite a lot of fans. On the other hand, the impact of factors such as gender, parenting and friendship, expensive chemical drugs and the ease of preparing herbal medicines and fewer side effects of traditional medicine than conventional medicine and the failure chemical drugs to remove the symptoms are factors affecting people's enjoyment of traditional medicine services. Also, the main challenges of traditional medicine were considered deception, safety and efficacy, poor acceptance, and lack of recognition and control of the treatment deputy and on the other hand according to research conducted opportunities for traditional medicine include the following: upstream documents and the Ministry of Health support, Outbreak of chronic diseases and the general tendency towards traditional medicine.

Conclusion: The results indicated that use of traditional medicine in Iran, as developed countries, is increasing. However, in one hand, there are obstacles ahead of traditional medicine which should be resolved using available opportunities. On the other hand, considering the increasing interest and popularity of traditional medicine and its long historical and tradition background in Iran, it is recommended to maintaining, developing and improving this precious heritage through recognizing different branches of traditional medicine and improving their position, supporting the pioneering

therapists who are the treasures of this heritage and lastly supporting and developing scientific educated persons in this regard.

Keywords: Traditional Medicine Services, Utilizations, Opportunities and Challenges

دانشگاه علوم پزشکی کرمان
تحصیلات تکمیلی دانشگاه

بسمه تعالی

صور جلسه دفاع از پایان نامه

تاریخ ۹۶/۱۲/۶

شماره ۵۷۵/۹۶/۱۰

پیوست.....

جلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی خانم فخرالسادات هاشمیان فر دانشجوی رشته مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان تحت عنوان: بررسی عوامل موثر بر بهره مندی از خدمات طب سنتی و شناخت فرصت ها و چالش ها در شهر کرمان در سال ۱۳۹۵ در ساعت ۱۱ روزیک شنبه مورخ ۹۶/۱۲/۶ با حضور اعضای محترم هیات داوران متشکل از:

سمت	نام و نام خانوادگی	امضا
الف: استاد راهنما	آقای دکتر صابری	
ب: استاد مشاور	آقای دکتر امیر اسماعیلی خانم دکتر تاج الدینی	
ج: عضو هیات داوران (داخلی)	آقای دکتر مهر الحسنی	
د: عضو هیات داوران (خارجی)	آقای دکتر ستایش	
ه: نماینده تحصیلات تکمیلی	آقای دکتر یزدی فیض آبادی	

این سند و ضمن ارزیابی به شرح پیوست با درجه ثبت شده و نمره مورد تأیید قرار گرفت.

